

การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการธุรกิจการเกษตร บนฐานวัฒนธรรมชุมชน ตำบลรวมไทยพัฒนา อำเภอพบพระ จังหวัดตาก

DEVELOPMENT OF STRATEGIC MANAGEMENT FOR AGRIBUSINESS BASED ON
COMMUNITY CULTURE IN RUAM THAI PATTANA SUBDISTRICT,
PHOP PHRA DISTRICT, TAK PROVINCE

สันติ คูกระสัง^{1*}, เพชรา บุดสีทา¹ และสุกัญญา ธรรมธีระศิษฏ²
Santi Kookrasang^{1*}, Petchara Budseeta¹ and Sukunya Thamteerasit²

¹คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

²คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

¹Faculty of Management Science, Kamphaeng Phet Rajabhat University

²Faculty of Education, Kamphaeng Phet Rajabhat University

*Corresponding email: teacherdin.santi@gmail.com

การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการธุรกิจการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชน
ตำบลรวมไทยพัฒนา อำเภอบพพระ จังหวัดตาก
DEVELOPMENT OF STRATEGIC MANAGEMENT FOR AGRIBUSINESS BASED
ON COMMUNITY CULTURE IN RUAM THAI PATTANA SUBDISTRICT,
PHOP PHRA DISTRICT, TAK PROVINCE

สันติ คู่กระสังข์^{1*}, เพชรา บุตสีทา¹ และสุกัญญา ธรรมธีระศิษฐ์²

Santi Kookrasang^{1*}, Petchara Budseeta¹ and Sukunya Thamteerasit²

¹คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

²คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

¹Faculty of Management Science, Kamphaeng Phet Rajabhat University

²Faculty of Education, Kamphaeng Phet Rajabhat University

*Corresponding email: teacherdin.santi@gmail.com

วันที่รับ: 27 สิงหาคม 2568, วันที่แก้ไข: 28 กันยายน 2568, วันที่ตอบรับ: 10 ตุลาคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการบริหารจัดการทำการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชน ศึกษาวัฒนธรรมชุมชน ศักยภาพชุมชน และทุนทางสังคมที่สัมพันธ์กับเศรษฐกิจการเกษตรของชุมชน พัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการธุรกิจการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชน และประเมินกลยุทธ์การบริหารจัดการ ธุรกิจการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชน วิจัยดำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยและพัฒนา แหล่งข้อมูล ประกอบด้วย เกษตรกร ตำบลรวมไทยพัฒนา อำเภอบพพระ จังหวัดตาก จำนวน 354 ครัวเรือน ตัวแทนชนเผ่า 19 คน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการดำเนินธุรกิจของธุรกิจการเกษตร จำนวน 19 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรปฏิบัติการบริหารจัดการทำการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชน ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการบริหารจัดการทำการเกษตรที่มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก คือ ด้านลูกค้าและคู่แข่ง ด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม สำหรับวัฒนธรรมชุมชน ศักยภาพชุมชน และทุนทางสังคมที่สัมพันธ์กับเศรษฐกิจการเกษตรของชุมชนที่โดดเด่น คือ ความรู้ ภูมิปัญญา วิถีชีวิต ความเชื่อในการทำเกษตร และกลยุทธ์การบริหารจัดการธุรกิจการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชน ตำบลรวมไทยพัฒนา จำนวน 7 กลยุทธ์ ประกอบด้วย การพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตรคุณภาพสูงที่สอดคล้องกับ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น การเสริมสร้างศักยภาพของเกษตรกร การตลาดครบวงจรที่เชื่อมโยงอัตลักษณ์ ท้องถิ่น การจัดการห่วงโซ่อุปทานที่เป็นธรรมและยั่งยืน การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรมชุมชน การบูรณาการเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพธุรกิจการเกษตร และพันธมิตรทางธุรกิจ สินค้าเกษตร โดยผลการประเมินกลยุทธ์การบริหารจัดการธุรกิจการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชนตำบล

รวมไทยพัฒนา พบว่า วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ มาตรการ และตัวชี้วัด มีความสอดคล้องกันในระดับมาก ถึงมากที่สุด

คำสำคัญ: กลยุทธ์การบริหารจัดการ, ธุรกิจการเกษตร, วัฒนธรรมชุมชน , ศักยภาพชุมชน, เกษตรกรชุมชนบ้านรวมไทยพัฒนา

Abstract

This research aimed to examine the management processes of agriculture based on community culture; explore community culture, community potential, and social capital in relation to the community's agricultural economy; develop strategic management for agricultural businesses grounded in community culture; and evaluate these strategies. This study employed a research and development methodology. The data were collected from 354 farming households in Ruam Thai Pattana Subdistrict, Phop Phra District, Tak Province, 19 representatives of ethnic groups, and 19 stakeholders involved in local agribusiness operations. Quantitative data were analyzed using percentage, mean, and standard deviation, whereas qualitative data were analyzed using content analysis.

The findings revealed that farmers' agricultural management practices based on community culture were at a moderate level. External factors with a high-level influence included customers and competitors, technology, economy, and society. Regarding community culture, community potential, and social capital in relation to the agricultural economy, these consisted of knowledge, local wisdom, traditional lifestyles, and agricultural beliefs. Seven strategies for managing community-based agricultural businesses in Ban Ruam Thai Pattana consisted of developing high-quality agricultural products aligned with local culture and wisdom, enhancing farmers' capabilities, implementing integrated marketing that reflects local identity, ensuring fair and sustainable supply chain management, promoting agro-cultural tourism, integrating technology and innovation to improve agribusiness efficiency, and fostering agribusiness partnerships. The evaluation of strategic management indicated that the vision, mission, goals, strategies, measures, and indicators demonstrated a high to very high level of consistency.

Keywords: Strategic Management, Agribusiness, Community Culture, Community Potential, Ruam Thai Pattana Community Farmers

บทนำ

แผนพัฒนาจังหวัดตาก พ.ศ. 2566-2570 มีเป้าหมาย “ยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน แก่จนอย่างตรงจุด เพิ่มมูลค่าภาคเกษตร และสร้างรายได้จากท่องเที่ยว ธุรกิจบริการ การค้าและการลงทุน” ควบคู่กับการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและความปลอดภัยจากสาธารณภัย โดยตั้งเป้าเป้าหมายเชิงปริมาณสำคัญ เช่น รายได้เฉลี่ยครัวเรือนเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 3 ต่อปี มูลค่าผลผลิตการเกษตรและรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 ต่อปี ผลผลิตถั่วลิสงรวมต่อหัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 ต่อปี และพื้นที่ป่าไม้จากการสำรวจภาพถ่ายดาวเทียมเพิ่มขึ้นปีละ 20,000 ไร่ พร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์ชายแดน (เช่น แม่สอด) เพื่อหนุนการค้า-การลงทุนและเศรษฐกิจพหุภาคีของพื้นที่ภาคตะวันตก สอดคล้องยุทธศาสตร์ชาติ และแผนแม่บทภายใต้กรอบ SDGs และการบริหารเชิงพื้นที่ของภาครัฐ (สำนักงานจังหวัดตาก กลุมงานยุทธศาสตร์และข้อมูล เพื่อการพัฒนาจังหวัด, 2567)

พื้นที่เป้าหมายการวิจัยจากข้อมูลพื้นฐานพบว่า ตำบลรวมไทยพัฒนา อำเภอพบพระ จังหวัดตาก ประกอบด้วยหมู่บ้าน 8 หมู่บ้านคือ หมู่ที่ 4 บ้าน ทหารผานศึก หมู่ที่ 5 บ้านเก๋ารวมไทย หมู่ที่ 7 บ้านห้วยน้ำเย็น หมู่ที่ 8 บ้านเจริญมิตร หมู่ที่ 9 บ้านรวมไทยสามัคคี หมู่ที่ 10 บ้านรวมไทยพัฒนา หมู่ที่ 11 บ้านเสริมสุข มีคำขวัญของตำบลคือ “ผลผลิตมากมาย หลากหลายชนเผ่า ภูเขาสุดชายแดน เป็นแผ่นดินการเกษตร งามเนตรพระเกษมสกล เป็นที่รู้จักปีใหม่ม้ง” มีประชากรทั้งหมด 3,032 ครัวเรือน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ข้าว พืชไร่ ไม้ผล พืชผักสวนครัวปลูกมีอยู่เพียงเล็กน้อย สภาพสังคมชาวไทยภูเขาจากหลากหลายเผ่าพันธุ์มาอยู่ร่วมกัน ได้แก่ ม้ง กะเหรี่ยง มูเซอ ลีซอ ลาหู่ และไทยภาคกลาง ชีวิตของชาวไทยภูเขาในหมู่บ้านรวมไทยพัฒนา ทั้งด้านวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต มีสถาบันทางศาสนา วัด 3 แห่ง สำนักสงฆ์ 3 แห่ง โบสถ์หรือคริสตจักร 5 แห่งซึ่งเป็นที่ยึดเหนี่ยวด้านความเชื่อที่อยู่ร่วมกันมานาน ศักยภาพและทุนของชุมชนได้มีการนำเสนอต่อภายนอกอย่างต่อเนื่อง เช่น สารคดี “รวมไทย พัฒนา เสน่ห์น่ารัก หมู่บ้านนาเผ่า” ที่นำเสนอการอยู่ร่วมกับชนเผ่าด้วยการทำการเกษตร ร่วมกิจกรรมในสังคมด้านความเชื่อที่แตกต่างกัน ผลผลิตทางการเกษตรในหมู่บ้านรวมไทยพัฒนา จากการประชุมสภาเกษตรกรจังหวัดตากร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้คัดเลือก อะโวคาโด (Avocado) เป็นสินค้าเป้าหมายหลัก เพื่อผลักดันให้เป็นผลผลิตทางการเกษตรที่มีมูลค่าสูงของพื้นที่ตำบลรวมไทยพัฒนา (สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดตาก, 2567) ซึ่งหมู่บ้านรวมไทยพัฒนา ซึ่งเป็นแหล่งปลูกอะโวคาโดที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย อีกทั้ง กาแฟของตำบลรวมไทยพัฒนาปลูกกาแฟคุณภาพดีหลายสายพันธุ์ เช่น อาราบิก้า โรบัสต้า และคาเทร่า กาแฟของที่นี่มีรสชาติเข้มข้น หอมกรุ่น ผลผลิตทางการเกษตรอื่น ๆ ได้แก่ กล้วยหอมทอง ข้าวเจ้าพันธุ์พื้นเมือง ทุเรียนหมอนทอง พริกชี้หนูเม็ดเล็ก มันสำปะหลัง กะหล่ำปลี ปาล์มน้ำมัน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ผักกาดขาวปลี อีกทั้ง ผ้าทอพื้นเมืองของชาวไทยภูเขาในตำบลรวมไทยพัฒนา มีภูมิปัญญาในการทอผ้าพื้นเมืองที่สวยงามและคงทน เช่น ผ้าทอกะเหรี่ยง ผ้าทอมูเซอ และผ้าทอลาหู่ วัฒนธรรมและประเพณีที่หลากหลายของชาวไทยภูเขาจากหลากหลายเผ่าพันธุ์มาอยู่ร่วมกัน แต่ละเผ่าพันธุ์มีวัฒนธรรม และประเพณีที่โดดเด่น และธรรมชาติที่สวยงามท่ามกลางธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์ นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสกับธรรมชาติที่สวยงามของหมู่บ้านแห่งนี้ได้ (สำนักงานเกษตรอำเภอพบพระ, 2567) ซึ่งให้เห็นถึงศักยภาพ และทุนของชุมชนตำบลพบพระข้างต้น ได้ดำเนินการโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ข้อจำกัดในเรื่องของการจัดการที่ดีทั้งด้านการบริหารจัดการภายใน การจัดองค์ความรู้ การเชื่อมโยงมีเป้าหมายเพื่อให้เป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจ

เป็นต้น รวมถึงการประเมินถึงผลกระทบในเชิงบวกขึ้นกับชุมชน เช่น การพัฒนาคนและคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน เกิดการสร้างงานและรายได้ภายใน การจัดการ ทรัพยากรและจิตสำนึกด้านการจัดการวัฒนธรรมท้องถิ่น ทั้งนี้การจะพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนให้ยั่งยืนนั้น จำเป็นต้องเข้าใจพื้นฐานของชุมชน ด้านอาชีพ การศึกษา การพึ่งอาศัยกันของชุมชน สาธารณูปโภค รวมไปถึงการติดต่อเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายระหว่างชุมชน เพื่อที่จะได้ทราบถึงระดับความสามารถของชุมชน ว่าสามารถพึ่งตนเองได้ในระดับใด จะพัฒนาให้เป็นการพึ่งตนเองแบบยั่งยืนและมีการรวมกันอย่างไร โดยเป้าหมายของเศรษฐกิจชุมชนที่ไม่ได้ต้องการกำไรหรือผลตอบแทนอย่างเดียว แต่ยังมีเป้าหมายสำคัญ อื่น ๆ คือ การพัฒนาขีดความสามารถของคน ครอบครัว และชุมชนจากการสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่ได้ลงมือและปฏิบัติทำร่วมกัน เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม การฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามความหมายของเศรษฐกิจเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชน ได้ให้ความหมายคือ การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ในด้านเกษตรกรรม ทั้งในด้านการผลิต การบริโภค และการกระจายผลผลิตโดยให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจของชุมชน บนฐานวิถีแห่งการดำรงชีพ ของชุมชนที่ร่วมกันสร้างให้ดีขึ้นและถ่ายทอดให้แก่กันและกัน (กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2567)

ดังนั้นจากสถานการณ์ข้างต้นได้พบช่องว่างที่ต้องค้นหากลยุทธ์ในการพัฒนาพื้นที่ที่มีศักยภาพ และทุนของชุมชนตำบลรวมไทยพัฒนา อำเภอบรบพระ จังหวัดตากอย่างรอบด้าน ทั้งมิติของการบริหารจัดการในการเชื่อมโยง ทุนชุมชนที่มีศักยภาพต่าง ๆ เข้ากัน เพื่อตอบโจทย์การบริหารจัดการธุรกิจการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชน จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องศึกษา ทบทวนข้อมูล ความรู้ ความเข้าใจในศักยภาพของทุนทางสังคมและวัฒนธรรมให้เป็นระบบและสร้างกลยุทธ์การบริหารจัดการธุรกิจการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชน เพื่อให้เศรษฐกิจชุมชนเกิดความยั่งยืนภายใต้การบริหารจัดการตนเองตามกรอบ SDGs คือ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) ในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการบริหารจัดการทำการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชนตำบลรวมไทยพัฒนา อำเภอบรบพระ จังหวัดตาก
2. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมชุมชน ศักยภาพชุมชน และทุนทางสังคมที่สัมพันธ์กับเศรษฐกิจการเกษตรของชุมชนชุมชน ตำบลรวมไทยพัฒนา อำเภอบรบพระ จังหวัดตาก
3. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการธุรกิจการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชน ตำบลรวมไทยพัฒนา อำเภอบรบพระ จังหวัดตาก
4. เพื่อศึกษาผลที่เกิดจากการถ่ายทอดและการทดลองใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการธุรกิจการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชนตำบลรวมไทยพัฒนา อำเภอบรบพระ จังหวัดตาก

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตที่เกี่ยวกับเนื้อหาที่ศึกษา

งานวิจัยนี้มีแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการธุรกิจการเกษตร วัฒนธรรมชุมชน การพัฒนา
กลยุทธ์ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการธุรกิจการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชน

ขอบเขตที่เกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง

1. ผู้ประกอบอาชีพเกษตรกร ตำบลรวมไทยพัฒนา อำเภอบรบือ จังหวัดตาก 354 ครัวเรือน และใช้การ
สุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi- stage Random Sampling)
2. ผู้นำ หรือต้นแบบที่เป็นตัวแทนประชากรผู้ประกอบอาชีพเกษตรกร ตำบลรวมไทยพัฒนา อำเภอบรบือ
จังหวัดตาก จำนวน 19 คน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจงเป็นชนเผ่าม้ง ปกาเกอญอ ลีซอ และไทย
ภาคกลาง
3. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการดำเนินธุรกิจของธุรกิจการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชนตำบลรวมไทย
พัฒนา อำเภอบรบือ จังหวัดตาก ประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบลรวมไทยพัฒนา ผู้รับผิดชอบ
ด้านการเกษตรของ อบต.ฯ ผู้ประกอบธุรกิจการเกษตรของตำบลรวมไทยพัฒนา ลูกค้าผู้ซื้อสินค้าการเกษตร
จากเกษตรกร นักวิชาการการเกษตร จำนวน 17 คน
4. นักวิชาการที่มีคุณวุฒิด้านการบริหารธุรกิจ ด้านการพัฒนากลยุทธ์ และผู้มีประสบการณ์ในการบริหาร
จัดการธุรกิจสินค้าเกษตร จำนวน 19 คน ประกอบด้วย อาจารย์คณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏ
กำแพงเพชร เกษตรอำเภอบรบือ ผู้เชี่ยวชาญด้านการดำเนินกิจการสินค้าเกษตร ผู้รับผิดชอบด้านการเกษตรของ อบต.
ผู้นำ หรือต้นแบบที่เป็นตัวแทนประชากรผู้ประกอบอาชีพเกษตรกร

ขอบเขตที่เกี่ยวกับเวลา

ดำเนินการวิจัยครั้งนี้ เริ่มตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ.2567 ถึง มิถุนายน 2568 เป็นระยะเวลา 1 ปี 6 เดือน

ขอบเขตที่เกี่ยวกับวิธีการรวบรวมข้อมูล

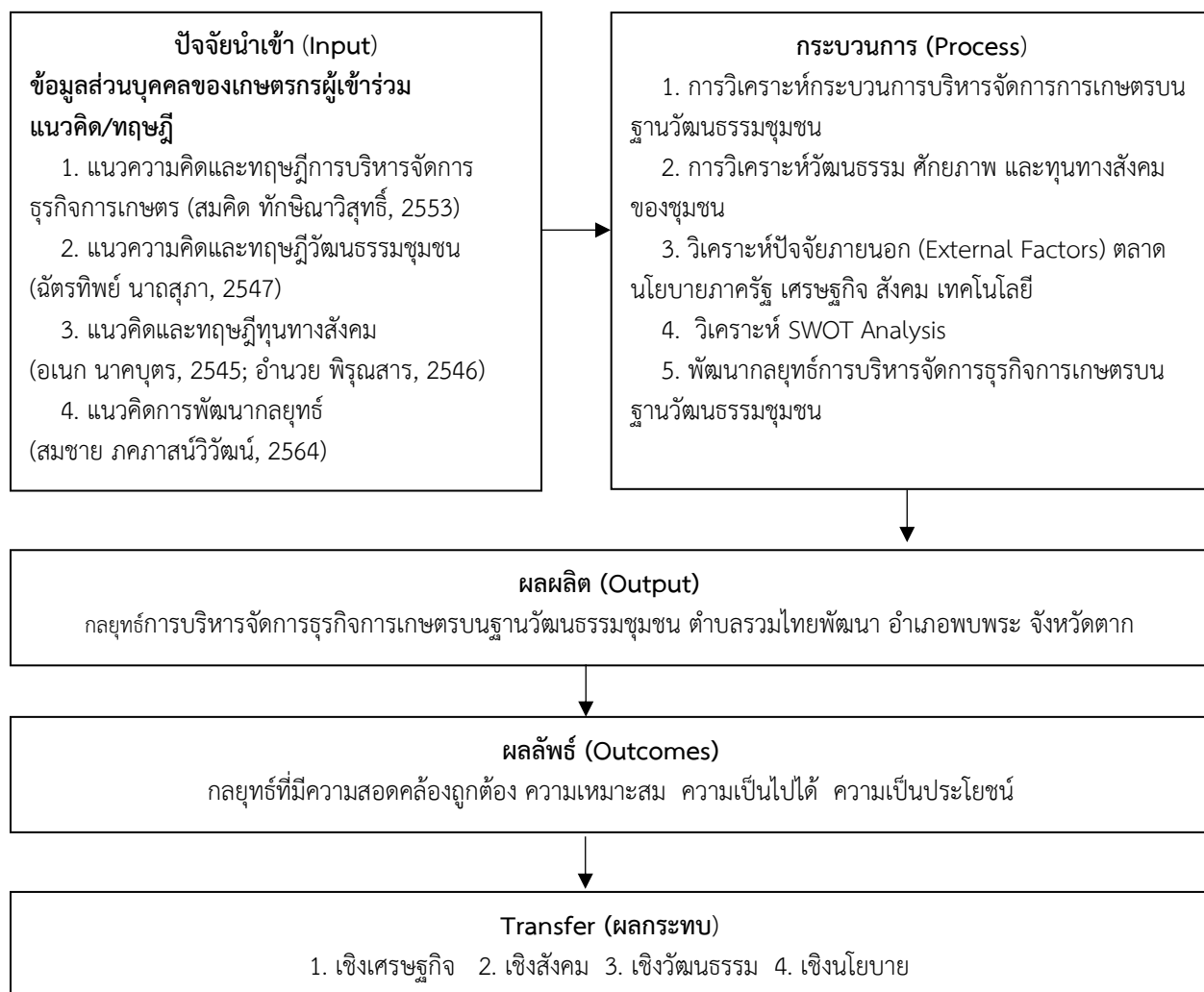
การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย การวิจัย
เชิงปริมาณเพื่อสำรวจความคิดเห็นกระบวนการบริหารจัดการทำการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชนและวิเคราะห์
ข้อมูลเชิงสถิติ การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษากระบวนการและบริบททางวัฒนธรรม การบูรณาการผลเชิงคุณภาพ
และเชิงปริมาณเพื่อสร้างข้อสรุปพร้อม และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อนำกลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นไปสู่
การปฏิบัติจริง

ขอบเขตที่เกี่ยวกับตัวแปรที่ต้องศึกษา

ปัจจัยข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกร กระบวนการบริหารจัดการทำการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชน
วัฒนธรรมชุมชน ศักยภาพชุมชนหรือทุนทางสังคมที่สัมพันธ์กับเศรษฐกิจการเกษตรของชุมชน กลยุทธ์การบริหาร
จัดการธุรกิจการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชน และผลที่เกิดจากการถ่ายทอดและการทดลองใช้กลยุทธ์
การบริหารจัดการธุรกิจการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชนตำบลรวมไทยพัฒนา อำเภอบรบือ จังหวัดตาก

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 แสดงกรอบกระบวนการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษากระบวนการบริหารจัดการทำการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชน ประกอบด้วย ประชากร ผู้ประกอบอาชีพเกษตรกร ตำบลรวมไทยพัฒนา อำเภอบรบือ จังหวัดตาก ทั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของคอคเรน (Cochran, 1977) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชากร จำนวน 3,032 คน ครัวเรือน ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อน ร้อยละ 5 ได้ขนาดตัวอย่าง 354 ครัวเรือน และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) โดย 1. สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นหรือแบบแยกประเภท ตามสัดส่วนของประชากรประจำหมู่บ้าน 11 หมู่บ้าน 2. สุ่มตัวอย่างโดย

การเลือกแบบเจาะจงจากการเลือกว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนที่ทำการเกษตรเป็นอาชีพหลักในแต่ละหมู่ ใช้วิธีการสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม โดยผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้ค่าความตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 1.00 จึงนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับเกษตรกรที่เป็นชนเผ่า อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดตาก จำนวน 30 คน มาคำนวณค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีของครอนบัค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.956 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาวัฒนธรรมชุมชน ศักยภาพชุมชน และทุนทางสังคมที่สัมพันธ์กับเศรษฐกิจการเกษตร ของชุมชน แหล่งข้อมูล จากตัวแทนผู้ประกอบอาชีพเกษตรกร ตำบลรวมไทยพัฒนา อำเภอบพพระ จังหวัดตาก จำนวน 8 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 4 บ้านทหารผ่านศึก หมู่ที่ 5 บ้านเกรงมไทย หมู่ที่ 7 บ้านห้วยน้ำเย็น หมู่ที่ 8 บ้านเจริญมิตร หมู่ที่ 9 บ้านรวมไทยสามัคคี หมู่ที่ 10 บ้านรวมไทยพัฒนา หมู่ที่ 11 บ้านเสริมสุข ซึ่งประกอบด้วย ชนเผ่าม้ง ปกาเกอญอ ลีซอ และไทยภาคกลาง จำนวน 19 คน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง ที่ประกอบอาชีพหลักเป็นเกษตรกร ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างมีเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมชุมชน ศักยภาพชุมชนและทุนทางสังคมที่สัมพันธ์กับเศรษฐกิจการเกษตรของชุมชนในบริบทด้านความเชื่อ ด้านค่านิยม ด้านประเพณี และด้านศิลปะ ส่วนศักยภาพ ชุมชน ประกอบด้วย ทรัพยากรชุมชน ความสัมพันธ์ภายในชุมชนและผู้นำชุมชน รวมถึงทุนทางสังคม ประกอบด้วย ทุนสังคมเชิงบวก และทุนสังคมเชิงลบ วิเคราะห์ข้อมูลแบบโดยการวิเคราะห์เชิงทฤษฎี (Theoretic Analysis)

ขั้นตอนที่ 3 ออกแบบและพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการธุรกิจการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชน ตำบลรวมไทยพัฒนา อำเภอบพพระ จังหวัดตาก ประกอบด้วย 1. การรวบรวมข้อมูลและจัดทำร่างกลยุทธ์การบริหารจัดการธุรกิจการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชน โดยการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค สภาพแวดล้อมการดำเนินธุรกิจการเกษตร ภายใต้บริบทข้อมูลวัฒนธรรมชุมชน ศักยภาพชุมชนและทุนทางสังคมที่สัมพันธ์กับเศรษฐกิจการเกษตรของชุมชนตำบลรวมไทยพัฒนา มาใช้ในการประชุมเชิงปฏิบัติการกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียประกอบด้วย ประชาชนที่ทำธุรกิจการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชนตำบลรวมไทยพัฒนา ตัวแทนจากสถาบันการเงิน เกษตรจังหวัด และผู้ซื้อสินค้าจากผู้ผลิตสินค้าเกษตรจากตำบลรวมไทยพัฒนากับการดำเนินธุรกิจของธุรกิจการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชน จำนวน 17 คน 2. ประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำร่างกลยุทธ์การบริหารจัดการธุรกิจการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชนตำบลรวมไทยพัฒนา อำเภอบพพระ จังหวัดตาก 3. ตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบกลยุทธ์การบริหารจัดการธุรกิจการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชน โดยการสัมมนาที่เชิญผู้เชี่ยวชาญ (Expert Panel Discussion) จำนวน 9 คน ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นนักวิชาการที่มีคุณวุฒิ ด้าน การบริหารธุรกิจ หรือ ด้านการพัฒนา กลยุทธ์ หรือ ผู้มีประสบการณ์ในการบริหารจัดการธุรกิจสินค้าเกษตร โดยวิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหาและอธิบายเชิงพรรณนา

ขั้นตอนที่ 4 จัดทำการประเมินความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์ การบริหารจัดการธุรกิจการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 19 คน ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นนักวิชาการที่มีคุณวุฒิด้านการบริหารธุรกิจ หรือด้านการพัฒนากลยุทธ์ หรือผู้มีประสบการณ์ในการบริหารจัดการธุรกิจสินค้าเกษตร วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

กระบวนการบริหารจัดการทำการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชนบ้านรวมไทยพัฒนา อำเภอบพพระ จังหวัดตาก

ปัจจัยเกื้อหนุนต่อการทำการเกษตร ประกอบด้วย ทุนทางสังคม ประกอบด้วย การดำเนินชีวิตแบบ ถ้อยทีถ้อยอาศัย ร้อยละ 34.18 และความเป็นเครือญาติ ร้อยละ 24.29 ทุนธรรมชาติ ประกอบด้วย มีลักษณะ อากาศที่เหมาะสมกับการทำเกษตร ร้อยละ 29.94 มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่เหมาะสมกับการทำเกษตร ร้อยละ 29.09 และที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ที่เหมาะสมกับการทำเกษตร ร้อยละ 25.14 ทุนวัฒนธรรม ประกอบด้วย วัฒนธรรม ด้านการ สืบทอดอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 25.70 และวัฒนธรรมด้านอาหารการกินของชุมชนท้องถิ่น ร้อยละ 5.08 ทุนกายภาพประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐให้การช่วยเหลือ ร้อยละ 6.77 หน่วยงานภาคเอกชนให้การช่วยเหลือ ร้อยละ 3.39 และทุนการเงินในการเกื้อหนุนในการทำการเกษตรจากชุมชนท้องถิ่นคือ ชุมชนท้องถิ่นมีการรวมกลุ่ม เพื่อสร้างแหล่งเงินทุน ร้อยละ 4.52

การปฏิบัติการการบริหารจัดการทำการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชน ตำบลรวมไทยพัฒนา อำเภอบพพระ จังหวัดตาก แสดงดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของเกษตรกรเกี่ยวกับการปฏิบัติการ บริหารจัดการทำการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชน

(n = 354)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติการบริหารจัดการ ทำการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ด้านการบริหาร (Administrative Factor)	3.27	.638	ปานกลาง
1. มีความสามารถในการบริหารจัดการธุรกิจการเกษตร	3.36	.881	ปานกลาง
2. กำหนดหน้าที่ให้กับผู้ทำเกษตรในครัวเรือนว่า ใครทำหน้าที่อะไรในการทำ การเกษตร เช่น ไถ่พื้นดิน หว่านเมล็ดพันธุ์ รดน้ำ เก็บผลผลิต	3.47	.955	ปานกลาง
3. มีการวางแผนการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ไว้ล่วงหน้าเช่น ด้านการเงิน ด้านการผลิต ด้านแรงงาน ด้านการตลาด ฯลฯ	3.48	.953	ปานกลาง
4. มีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย	3.03	.979	ปานกลาง
5. มีการจัดหาเงินทุนทั้งจากภายในและภายนอก	3.08	.928	ปานกลาง
6. มีการพัฒนาด้านต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ เช่น พัฒนาบุคคล พัฒนาทักษะ ในการผลิต พัฒนาด้านการตลาด	3.11	.858	ปานกลาง
7. มีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในการทำธุรกิจการเกษตร	3.35	.979	ปานกลาง
8. สามารถควบคุม ตรวจสอบ การทำธุรกิจการเกษตร	3.29	.914	ปานกลาง

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติการบริหารจัดการ การทำการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ด้านการใช้เทคโนโลยี (Technology Factor)	2.96	.711	ปานกลาง
9. ผลผลิตสินค้าเกษตรได้จำนวนที่มากพอ ทำให้ได้เปรียบในด้านต้นทุนจากการที่ต้นทุนต่อหน่วยต่ำลง	3.00	.857	ปานกลาง
10. สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเพิ่มผลผลิต	3.03	.906	ปานกลาง
11. สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้สร้างความได้เปรียบในการแข่งขันกับคู่แข่งอื่นหรือ ผู้ที่ทำการเกษตรรายอื่น	2.95	.878	ปานกลาง
12. สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการหาข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการทำธุรกิจการเกษตร	2.88	.925	ปานกลาง
ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Factor)	3.56	.688	มาก
13. มีความชื่นชอบการทำการเกษตร	3.71	.997	มาก
14. สมาชิกในครอบครัว มีความชื่นชอบการทำการเกษตร	3.54	.885	มาก
15. มีความสามารถในการทำการเกษตร	3.69	.881	มาก
16. สมาชิกในครอบครัว มีความสามารถในการทำการเกษตร	3.47	.852	ปานกลาง
17. มีประสบการณ์การบริหารคน คนงาน ในทำการเกษตร	3.40	.932	ปานกลาง
18. มีความเข้าใจการทำการเกษตรของตนเอง	3.57	.929	มาก
ด้านการผลิต (Production Factor)	3.27	.649	ปานกลาง
19. มี อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักรสำหรับการทำการเกษตร	3.38	.979	ปานกลาง
20. การทำการเกษตรมีปริมาณและกำลังการผลิตอย่างสม่ำเสมอ	3.14	.841	ปานกลาง
21. การทำการเกษตรมีกระบวนการผลิตที่มีคุณภาพมีมาตรฐาน	3.25	.866	ปานกลาง
22. สามารถกำหนดเป้าหมายการทำผลผลิตการเกษตรได้	3.32	.859	ปานกลาง
23. สามารถควบคุม ตรวจสอบ ผลผลิตการเกษตร	3.32	.886	ปานกลาง
24. สามารถจัดการผลผลิตการเกษตรคงเหลือ	3.18	.868	ปานกลาง
25. มีความรู้เกี่ยวกับต้นทุน ค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อ และการเก็บรักษาผลผลิตการเกษตร	3.31	.916	ปานกลาง

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติการบริหารจัดการ การทำการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ด้านการตลาด (Marketing)	2.96	.711	ปานกลาง
26. มีกลุ่มลูกค้าที่สั่งซื้อผลผลิตการเกษตร	2.97	.931	ปานกลาง
27. ผลผลิตการเกษตรเป็นผลผลิตที่มีคุณภาพ	3.47	.878	ปานกลาง
28. ผลผลิตการเกษตร เป็นที่ต้องการของลูกค้า	3.31	.876	ปานกลาง
29. ราคาผลผลิตการเกษตร มีราคาที่เหมาะสม	3.16	.911	ปานกลาง
30. ช่องทางจัดจำหน่ายผลผลิตการเกษตรสามารถจำหน่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.21	.872	ปานกลาง
31. ชุมชน (ตำบลรวมไทย) เป็นแหล่งผลผลิตการเกษตรที่สามารถชักชวนให้ลูกค้ามาซื้อผลผลิตการเกษตร	3.32	.955	ปานกลาง
ด้านการเงิน (Financial)	3.12	.669	ปานกลาง
32. สามารถคำนวณจุดคุ้มทุน และผลตอบแทนจากการทำการเกษตร	3.18	.832	ปานกลาง
33. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความเสี่ยงในการทำธุรกิจการเกษตร	3.28	.876	ปานกลาง
34. การทำการเกษตรมีสภาพคล่องทางการเงิน (ความสามารถในสร้างเงินสดและความสามารถในการเปลี่ยนสิ่งของหรือสินทรัพย์ให้เป็นเงินสด)	2.90	.883	ปานกลาง
35. มีความสามารถในการหาแหล่งเงินทุนเพื่อทำการเกษตร	3.06	.890	ปานกลาง
36. มีความสามารถในการคืนทุน จากการทำการเกษตร	3.08	.888	ปานกลาง
37. การทำการเกษตร ได้รับผลตอบแทนเป็นที่พอใจ	3.23	.888	ปานกลาง
รวม	3.23	.886	ปานกลาง

ความคิดเห็นของเกษตรกร เกี่ยวกับการปฏิบัติการบริหารจัดการทำการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชน พบว่า เกษตรกรมีการปฏิบัติการบริหารจัดการทำการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย=3.23) เมื่อจัดลำดับการปฏิบัติการบริหารจัดการทำการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชน สามารถจัดอันดับรายด้านได้ดังนี้

อันดับที่ 1 ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย=3.56)

อันดับที่ 2 ด้านการบริหาร และด้านการผลิต อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย=3.27)

อันดับที่ 3 ด้านการตลาด อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย=3.23)

อันดับที่ 4 ด้านการเงิน อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย=3.12)

อันดับที่ 5 ด้านการใช้เทคโนโลยี อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย=2.96)

ปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการบริหารจัดการทำการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชนตำบลรวมไทยพัฒนา อำเภอบรบือ จังหวัดตาก แสดงดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของเกษตรกรเกี่ยวกับปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการบริหารจัดการทำการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชน

(n = 354)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการบริหารจัดการทำการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ด้านนโยบายการบริหารภาครัฐ (Political)	2.86	.690	ปานกลาง
1. ภาครัฐให้การช่วยเหลือด้านการบริหารจัดการสินค้าเกษตร	2.84	.922	ปานกลาง
2. ภาครัฐมีหน่วยงานในการส่งเสริมการทำการเกษตร	2.90	.936	ปานกลาง
3. ภาครัฐให้ความช่วยเหลือด้านประกันราคาสินค้าเกษตร	2.77	.885	ปานกลาง
4. มีกฎหมายบังคับการบริหารจัดการเชิงพื้นที่เพื่อกำหนดเขตประเภทพืชที่เกษตรกรจะทำการเพาะปลูกในการควบคุมปริมาณผลผลิตในแต่ละฤดูกาลผลิต	2.91	.905	ปานกลาง
5. ภาครัฐมีการพัฒนาสินค้าเกษตรให้ตรงกับความต้องการของตลาด	2.87	.884	ปานกลาง
6. องค์การภาครัฐที่มีระบบการบริหารจัดการสินค้าเกษตรที่ครบวงจร	2.90	.878	ปานกลาง
ด้านเศรษฐกิจ (Economy)	3.54	.695	มาก
7. การปรับตัวของราคาสินค้าเกษตรแนวโน้มสูงขึ้น ส่งผลดีต่อการทำการเกษตร	3.56	1.005	มาก
8. การปรับโครงสร้างหนี้ ส่งผลดีต่อการทำการเกษตร	3.52	.897	มาก
9. ค่าแรงงานในการทำการเกษตรสูงขึ้น ส่งผลเสียต่อการทำการเกษตร	3.51	.923	มาก
10. ต้นทุนการผลิตผลผลิตทางการเกษตรสูง ส่งผลเสียต่อการทำการเกษตร	3.58	1.016	มาก
ด้านสังคม (Social)	3.53	.660	มาก
11. ผู้ซื้อนิยมบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพเพิ่มขึ้น ทำให้จะต้องผลิตผลผลิตการเกษตรที่ปลอดภัย	3.68	.905	มาก
12. กระแสการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ทำให้จะต้องผลิตผลผลิตการเกษตรที่ปลอดภัย	3.52	.926	มาก
13. แรงงานเกษตรเป็นผู้สูงอายุเป็นส่วนใหญ่ส่งผลเสียต่อการทำการเกษตร	3.33	.961	ปานกลาง
14. คนรุ่นใหม่ หรือลูกหลานของเกษตรกร ไม่สนใจอาชีพเกษตร	3.62	.955	มาก
ด้านเทคโนโลยี (Technology Factor)	3.57	.876	มาก
15. ระบบแผนที่การบริหารจัดการสินค้าเกษตรเชิงรุกของภาครัฐ ช่วยทำให้ผู้ซื้อรู้จักพื้นที่การเกษตร	3.58	.876	มาก
16. มีเทคโนโลยีทดแทนแรงงานด้านการทำการเกษตรส่งผลต่อการทำการเกษตร	3.52	.888	มาก
17. ระบบขนส่งมีไม่ครบวงจรครอบคลุมทั่วพื้นที่ส่งผลต่อการทำการเกษตร	3.56	.900	มาก
18. ไม่สามารถเข้าเทคโนโลยีสมัยใหม่ ซึ่งมีราคาสูง	3.62	.955	มาก

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการบริหารจัดการ ทำการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ด้านลูกค้าและคู่แข่ง (Customers and Competitors)	3.58	.783	มาก
19. ตลาดภายในชุมชน มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงาน	3.42	.906	ปานกลาง
20. ตลาดภายนอกชุมชน มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงาน	3.65	.912	มาก
21. คู่แข่งขันที่ผลิตผลผลิตเหมือนท่าน ส่งผลเสียต่อการทำธุรกิจ	3.68	.883	มาก
รวม	3.41	.906	ปานกลาง

ปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการบริหารจัดการทำการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชน พบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการบริหารจัดการทำการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.47) เมื่อจัดอันดับความคิดเห็นของเกษตรกรเกี่ยวกับปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการบริหารจัดการทำการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชน ได้ดังนี้

อันดับที่ 1 ปัจจัยภายนอกด้านลูกค้าและคู่แข่ง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.58)

อันดับที่ 2 ปัจจัยภายนอกด้านเทคโนโลยี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.57)

อันดับที่ 3 ปัจจัยภายนอกด้านเศรษฐกิจ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.54)

อันดับที่ 4 ปัจจัยภายนอกด้านสังคม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.53)

อันดับที่ 5 ปัจจัยภายนอกด้านนโยบายการบริหารภาครัฐ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.16)

การศึกษาวัฒนธรรมชุมชน ศักยภาพชุมชนหรือทุนทางสังคมที่สัมพันธ์กับเศรษฐกิจการเกษตรของชุมชนชุมชนตำบลรวมไทยพัฒนา อำเภอบพพระ จังหวัดตาก

1. วัฒนธรรมชุมชนชาวม้ง มีรากฐานที่ผูกพันกับการเกษตรอย่างลึกซึ้ง ซึ่งเป็นทั้งวิถีชีวิต และความเชื่อ ศาสตร์ความรู้ที่สั่งสมมาแต่บรรพบุรุษถูกถ่ายทอดสู่รุ่นลูกหลานผ่านการปฏิบัติจริงในการทำการเกษตร ส่งผลให้ชาวม้งมีความรู้ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม ทางธรรมชาติได้เป็นอย่างดี ศักยภาพและทุนทางสังคมที่สัมพันธ์กับเศรษฐกิจการเกษตรของชุมชนชาวม้ง มีเทคนิคการปลูกพืชบนที่สูงชัน มีความรู้ในการใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพรในการรักษาโรคและป้องกันแมลงศัตรูพืช มีความรู้ระบบการจัดการน้ำที่เหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศ มีระบบครอบครัวขยายที่เข้มแข็ง สมาชิกในครอบครัวจะช่วยเหลือเกื้อกูลกันในการทำงาน เกษตร การช่วยเหลือกันในหมู่บ้าน เช่น การช่วยกันทำนา ทำไร่ การร่วมกันจัดงานบุญต่าง ๆ รวมตัวกันเพื่อผลิตสินค้าเกษตรและจำหน่ายร่วมกัน มีภูมิปัญญาในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร

2. วัฒนธรรมชุมชนและศักยภาพชุมชนที่สัมพันธ์กับเศรษฐกิจการเกษตรของชุมชนชาวปกากะญอ วัฒนธรรมชาวปกากะญอ ผูกพันกับธรรมชาติและทำการเกษตรอย่างลึกซึ้ง วิถีชีวิตและความเชื่อของพวกเขา มีรากฐานมาจากการทำไร่หมุนเวียน มีความรู้และภูมิปัญญาในการทำไร่หมุนเวียน มีพืชพันธุ์หลากหลายชนิด ทั้งพืชอาหาร พืชสมุนไพรและพืชที่ใช้ในการก่อสร้าง มีระบบสังคมที่เข้มแข็ง มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในการ

ทำงาน และมีการแบ่งปันทรัพยากร ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ป่าไม้และแหล่งน้ำ วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวปากะญอเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้

3. วัฒนธรรมชุมชนและศักยภาพชุมชนที่สัมพันธ์กับเศรษฐกิจการเกษตรของชุมชนชาวลีซอ เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่ผูกพันกับการเกษตรอย่างลึกซึ้ง พวกเขามีความรู้และภูมิปัญญาในการทำเกษตรที่สอดคล้องกับธรรมชาติ ซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน การทำไร่หมุนเวียน พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของชาวลีซอ ได้แก่ ข้าวโพด ข้าวฟ่าง ข้าวไร่ และพืชผักสวนครัวต่าง ๆ ซึ่งเป็นแหล่งอาหารหลักและรายได้ของชุมชน มีความเชื่อว่าป่าเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของวิญญาณบรรพบุรุษ จึงมีความสัมพันธ์กับป่าอย่างใกล้ชิดและมีการอนุรักษ์ป่าไม้ มียาสมุนไพรและภูมิปัญญาในการรักษาโรคจากธรรมชาติ อีกทั้งการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชาวลีซอสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นโอกาสในการสร้างรายได้ให้กับชุมชน

4. วัฒนธรรมชุมชนและศักยภาพชุมชนที่สัมพันธ์กับเศรษฐกิจการเกษตรของชุมชนชาวไทยภาคกลาง มีความผูกพันกับการเกษตรอย่างลึกซึ้งมาช้านาน มีความรู้และภูมิปัญญาในการทำเกษตรคือ การทำนาปลูกพืชผักสวนครัว การเลี้ยงสัตว์ มีความเชื่อเรื่องผีสนามงไม้ที่คอยดูแลรักษาต้นไม้และพืชผล มีประเพณีและพิธีกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร เช่น การทำขวัญข้าว การขอฝนอีกทั้งมีศักยภาพชุมชนด้านความร่วมมือกันในชุมชน การแปรรูปผลิตภัณฑ์และการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

สรุปวัฒนธรรมชุมชน ศักยภาพชุมชนหรือทุนทางสังคมที่สัมพันธ์กับเศรษฐกิจการเกษตรของชุมชนชุมชนตำบลรวมไทยพัฒนา อำเภอบพพระ จังหวัดตากทั้ง 4 ชุมชนชนคือความรู้และภูมิปัญญาในการทำเกษตรวิถีชีวิต ความเชื่อและภูมิปัญญาในการทำเกษตร การดูแลสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติเพื่อการทำเกษตรอย่างยั่งยืน มีความร่วมมือร่วมใจกันในการดูแลช่วยเหลือกันภายในชุมชน รวมทั้งมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการธุรกิจการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชนตำบลรวมไทยพัฒนา อำเภอบพพระ จังหวัดตาก

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก เพื่อจัดทำกลยุทธ์การบริหารจัดการธุรกิจการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชนตำบลรวมไทยพัฒนา อำเภอบพพระ จังหวัดตากโดย พบว่า

1.1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในของธุรกิจการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชนตำบลรวมไทยพัฒนา อำเภอบพพระ จังหวัดตาก ประกอบด้วย

1.1.1 จุดแข็ง (Strengths) ประกอบด้วย 7 รายการคือ 1. ชุมชนมีวัฒนธรรมรากฐานที่ผูกพันกับการเกษตรอย่างลึกซึ้ง มีความรู้และภูมิปัญญาในการทำไร่หมุนเวียน และการปลูกพืชบนที่สูง 2. ชุมชนมีระบบครอบครัวขยายที่เข้มแข็ง สมาชิกในครอบครัวจะช่วยเหลือเกื้อกูลกันในการทำเกษตรซึ่งถือว่าเป็นทุนทางสังคม 3. ชุมชนมีประสบการณ์ในการทำเกษตรในระยะเวลาที่ยาวนาน 4. ชุมชนมีแหล่งน้ำธรรมชาติและอากาศที่เหมาะสมกับการทำเกษตร 5. ชุมชนทำการเกษตรมีปริมาณและ กำลังการผลิตอย่างสม่ำเสมอ 6. ชุมชนทำการเกษตรที่มีผลผลิตที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น เช่น อะโวคาโด กระหล่ำปลี 7. ชุมชนนำทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ในการทำเกษตรอย่างคุ้มค่า

1.1.2 จุดอ่อน (Weaknesses) ประกอบด้วย 14 รายการคือ 1. ชุมชนมีความสามารถในการบริหารจัดการธุรกิจการเกษตรอย่างจำกัด 2. ชุมชนขาดการพัฒนาในด้านต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ เช่น พัฒนาบุคคล พัฒนาทักษะในการผลิต พัฒนาด้านการตลาด 3. ชุมชนขาดความสามารถควบคุม ตรวจสอบ การทำธุรกิจการเกษตร 4. ชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการผลิตการเกษตรที่มีคุณภาพและปลอดภัย 5. ชุมชนขาดความสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเพิ่มผลผลิต 6. ชุมชนขาดความสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้สร้างความได้เปรียบในการแข่งขันกับคู่แข่ง หรือผู้ที่ทำการเกษตรรายอื่น 7. ชุมชนขาดความสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการหาข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการทำธุรกิจการเกษตร 8. ชุมชนไม่สามารถกำหนดราคาผลผลิตทางการเกษตรของตนเองได้ ขึ้นอยู่กับคนกลางทางการตลาดที่มารับซื้อผลผลิต 9. ชุมชนมีช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตการเกษตรที่จำกัด 10. ชุมชนขาดความรู้ความสามารถด้านการทำการตลาดทั้งในระบบออฟไลน์และออนไลน์ 11. ชุมชนขาดความรู้ความสามารถในการบริหารเงินทุนและผลตอบแทน 12. ชุมชนมีทุนการเงินจำนวนน้อย และอยู่ในสถานะขาดแคลนเงินทุนหมุนเวียน 13. ชุมชนขาดความสามารถในการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายในการทำธุรกิจการเกษตร 14. ชุมชนขาดความรู้ความสามารถในการบริหารความเสี่ยงของธุรกิจการเกษตร

1.1.3 โอกาส (Opportunity) ประกอบด้วย 9 รายการคือ 1. ยุทธศาสตร์จังหวัดตากด้านการพัฒนาผลิตภาพทางการเกษตรมีเป้าหมายให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิต การแปรรูปและการสร้างมูลค่าเพิ่มจากสินค้าทางการเกษตร 2. หน่วยงานภาครัฐส่งเสริมเกษตรกรทำเกษตรปลอดภัย เกษตรแปลงใหญ่ และลดการปลูกพืชเชิงเดี่ยว เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมปลูกพืชทดแทน 3. หน่วยงานภาครัฐส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรและปศุสัตว์ 4. หน่วยงานภาครัฐส่งเสริมการรวมกลุ่มให้กับเกษตรกร เพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้าทางการเกษตรและปศุสัตว์ 5. หน่วยงานภาครัฐพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการเกษตร เช่น ลานตาก ไซโล เครื่องมือและอุปกรณ์สำหรับทำการเกษตร เป็นต้น 6. ผู้ซื้อนิยมบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพเพิ่มขึ้น ทำให้จะต้องผลิตผลผลิตการเกษตรที่ปลอดภัย 7. ระบบแผนที่การบริหารจัดการสินค้าเกษตรเชิงรุกของภาครัฐ ช่วยทำให้ผู้ซื้อรู้จักพื้นที่การเกษตรตำบลรวมไทย 8. มีเทคโนโลยีทดแทนแรงงานด้านการทำการเกษตรส่งผลต่อการทำการเกษตร 9. ผู้บริโภคมีความสนใจต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมั่งปกาเกอะญอ ลีซอ และการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

1.1.4 อุปสรรค (Threats) ประกอบด้วย 7 รายการคือ 1. ต้นทุนการผลิตผลผลิตทางการเกษตรสูง ส่งผลเสียต่อการทำการเกษตร 2. ค่าแรงงานในการทำการเกษตรสูงขึ้น ส่งผลเสียต่อการทำการเกษตร 3. คนรุ่นใหม่ หรือลูกหลานของเกษตรกร ไม่สนใจอาชีพเกษตร จนทำให้เกิดการขาดแคลนแรงงาน 4. สภาพความเสื่อมโทรมของดินเพาะปลูกส่งผลกระทบต่อทำการเกษตรของเกษตรกร 5. ระบบขนส่งมีไม่ครบวงจรครอบคลุมทั่วพื้นที่ส่งผลต่อ การทำการเกษตร 6. เทคโนโลยีสมัยใหม่ ซึ่งมีราคาสูง ก่อให้เกิดต้นทุนที่สูง 7. คู่แข่งขันที่ผลิตผลผลิตเหมือนกับพื้นที่ส่งผลเสียต่อการทำธุรกิจการเกษตร

1.2 ผลการจัดทำร่างกลยุทธ์การบริหารจัดการธุรกิจการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชนตำบลรวมไทยพัฒนา อำเภอพบพระ จังหวัดตาก พบผลการวิจัยดังนี้

1.2.1 การวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) ในภาพรวมกลยุทธ์การบริหารจัดการธุรกิจการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชนตำบลรวมไทยพัฒนา อำเภอพบพระ จังหวัดตาก พบว่า จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค มีค่าคะแนนถ่วงน้ำหนักคือ จุดแข็ง (Strengths) มีค่าเท่ากับ 1.4626 จุดอ่อน

(Weaknesses) มีค่าเท่ากับ 2.7323 โอกาส (Opportunities) มีค่าเท่ากับ 2.1061 และ อุปสรรค (Threats) มีค่าเท่ากับ 1.8867 กลยุทธ์การบริหารจัดการธุรกิจการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชนตำบลรวมไทยพัฒนา อำเภอบพพระ จังหวัดตาก มีตำแหน่งยุทธศาสตร์แบบ WO (Analyzer Strategy) หรือกลยุทธ์กลยุทธ์เชิงแก้ไข/การปรับตัว

1.2.2 ผลการจัดทำร่างกลยุทธ์การบริหารจัดการธุรกิจการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชนตำบลรวมไทยพัฒนา อำเภอบพพระ จังหวัดตากจากผลการประเมินปัจจัยสภาพแวดล้อมการบริหารจัดการธุรกิจการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชน คือ กลยุทธ์ที่ 1 กลยุทธ์พัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตรคุณภาพสูงที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น มี 4 มาตรการ กลยุทธ์ที่ 2 กลยุทธ์เสริมสร้างศักยภาพของเกษตรกร มี 4 มาตรการ กลยุทธ์ที่ 3 กลยุทธ์ การตลาดครบวงจรที่เชื่อมโยงอัตลักษณ์ท้องถิ่น มี 5 มาตรการ กลยุทธ์ที่ 4 กลยุทธ์การจัดการห่วงโซ่อุปทานที่เป็นธรรมและยั่งยืน มี 5 มาตรการ กลยุทธ์ที่ 5 กลยุทธ์พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรมชุมชน มี 5 มาตรการ กลยุทธ์ที่ 6 กลยุทธ์บูรณาการเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพธุรกิจการเกษตร มี 5 มาตรการ กลยุทธ์ที่ 7 กลยุทธ์พันธมิตรทางธุรกิจสินค้าเกษตร มี 5 มาตรการ

1.2.3 ผลการตรวจสอบร่างกลยุทธ์การบริหารจัดการธุรกิจการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชนตำบลรวมไทยพัฒนา อำเภอบพพระ จังหวัดตากโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ พบว่า โครงสร้างกลยุทธ์มีความเหมาะสม ที่มาของจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค มีความชัดเจน และมีข้อเสนอแนะ ให้มีการปรับกลยุทธ์ให้มีความถูกต้อง ได้แก่ ข้อมูลมีความเพียงพอ ด้านโครงสร้างของกลยุทธ์ได้รับการยอมรับว่าเหมาะสม แต่มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพันธกิจจาก 6 พันธกิจคือ 1. พัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตรคุณภาพสูงโดยใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติและกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 2. เสริมสร้างศักยภาพของเกษตรกรชุมชน ผ่านการอบรมด้านการจัดการธุรกิจ เทคโนโลยี การเกษตรและการตลาด 3. สนับสนุนการตลาดที่เชื่อมโยงอัตลักษณ์ท้องถิ่น โดยพัฒนาตราผลิตภัณฑ์เกษตรชุมชน ใช้แนวทางการตลาดดิจิทัล และสร้างช่องทางจำหน่ายที่หลากหลาย 4. ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรม เพื่อสร้างรายได้เพิ่มเติมให้แก่ชุมชนและเพิ่มโอกาสในการเผยแพร่วัฒนธรรมชุมชน 5. ผลิตสินค้าเกษตรที่ยั่งยืนบูรณาการ เทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 6. สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เพื่อสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และการพัฒนาตลาดสู่ระดับสากล

1.2.4 ผลการปรับองค์ประกอบของ กลยุทธ์การบริหารจัดการธุรกิจการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชนตำบลรวมไทยพัฒนา อำเภอบพพระ จังหวัดตาก ตามข้อเสนอแนะจากวิพากษ์โดยผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย

วิสัยทัศน์ คือ มุ่งสู่การบริหารจัดการธุรกิจการเกษตรที่ยั่งยืนบนฐานวัฒนธรรมชุมชน เสริมสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจควบคู่กับการอนุรักษ์ภูมิปัญญาและสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนอย่างสมดุลและมั่นคง

พันธกิจ คือ 1. พัฒนาระบบบริหารจัดการธุรกิจการเกษตรที่ยั่งยืนบนฐานวัฒนธรรมชุมชน เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจควบคู่กับการอนุรักษ์ภูมิปัญญาและสิ่งแวดล้อม 2. ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรมเพื่อสร้างรายได้เพิ่มเติมให้แก่ชุมชนและเพิ่มโอกาสในการเผยแพร่วัฒนธรรมชุมชน 3. สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เพื่อสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และการพัฒนาตลาดสู่ระดับสากล

เป้าประสงค์ คือ 1. มีระบบบริหารจัดการธุรกิจการเกษตรที่ยั่งยืนบนฐานวัฒนธรรมชุมชน เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจควบคู่กับการอนุรักษ์ภูมิปัญญาและสิ่งแวดล้อม 2. มีการอนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยบูรณาการเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ากับองค์ความรู้ดั้งเดิมของชุมชน โดยผ่านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรมชุมชน 3. มีเครือข่ายความร่วมมือธุรกิจเกษตรบนฐานวัฒนธรรมระหว่างชุมชน องค์กรภาครัฐ เอกชน และสถาบันการศึกษา เพื่อสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และการพัฒนาตลาดสู่ระดับสากล

กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตรคุณภาพสูงที่สอดคล้องกับวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น มี 4 มาตรการ 11 ตัวชี้วัด กลยุทธ์ที่ 2 เสริมสร้างศักยภาพของเกษตรกร มี 5 มาตรการ 9 ตัวชี้วัด กลยุทธ์ที่ 3 การตลาดครบวงจรที่เชื่อมโยง อัตลักษณ์ท้องถิ่น มี 5 มาตรการ 14 ตัวชี้วัด กลยุทธ์ที่ 4 การจัดการห่วงโซ่อุปทานที่เป็นธรรมและยั่งยืน มี 5 มาตรการ 15 ตัวชี้วัด กลยุทธ์ที่ 5 บูรณาการเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพธุรกิจการเกษตร มี 5 มาตรการ 12 ตัวชี้วัด กลยุทธ์ที่ 6 พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรมชุมชน มี 5 มาตรการ 14 ตัวชี้วัด กลยุทธ์ที่ 7 พันธมิตรทางธุรกิจสินค้าเกษตร มี 5 มาตรการ 10 ตัวชี้วัด

ผลการประเมินกลยุทธ์การบริหารจัดการธุรกิจการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชนตำบลรวมไทยพัฒนา อำเภอบรบือ จังหวัดตาก

1. ผลการประเมินความสอดคล้องของกลยุทธ์การบริหารจัดการธุรกิจการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชน เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า มีระดับความสอดคล้องในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.45) ซึ่งพิจารณาตามเกณฑ์ประเมินแสดงว่า วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ กลยุทธ์กับวิสัยทัศน์ กลยุทธ์กับพันธกิจ กลยุทธ์กับเป้าประสงค์ มาตรการกับกลยุทธ์ และตัวชี้วัดสามารถวัดกับมาตรการได้ มีความสอดคล้องกัน

2. ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ สรุปได้ว่า โดยภาพรวมกลยุทธ์การบริหารจัดการธุรกิจการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชน มีผลการประเมินใน 3 ด้าน คือ กลยุทธ์ทั้ง 7 กลยุทธ์ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด กลยุทธ์มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด และกลยุทธ์มีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่งพิจารณาตามเกณฑ์ประเมินแสดงว่า กลยุทธ์การบริหารจัดการธุรกิจการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชนตำบลรวมไทยพัฒนา อำเภอบรบือ จังหวัดตาก ทั้ง 7 กลยุทธ์ มีความเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น ตอบสนองต่อความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและนโยบายการพัฒนารวมทั้งยุทธศาสตร์จังหวัดตากที่ส่งเสริมเกษตรมูลค่าสูงและเกษตรบนฐานวัฒนธรรม, ความเป็นไปได้เพราะชุมชนมีทรัพยากร กลไก เครือข่ายสนับสนุนเพียงพอ ส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรม สร้างเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของสินค้าเกษตร ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้ และมีความเป็นประโยชน์ เพราะช่วยยกระดับรายได้ ความมั่นคงทางอาชีพ และสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนให้กับชุมชนและสังคมโดยรวม

อภิปรายผลการวิจัย

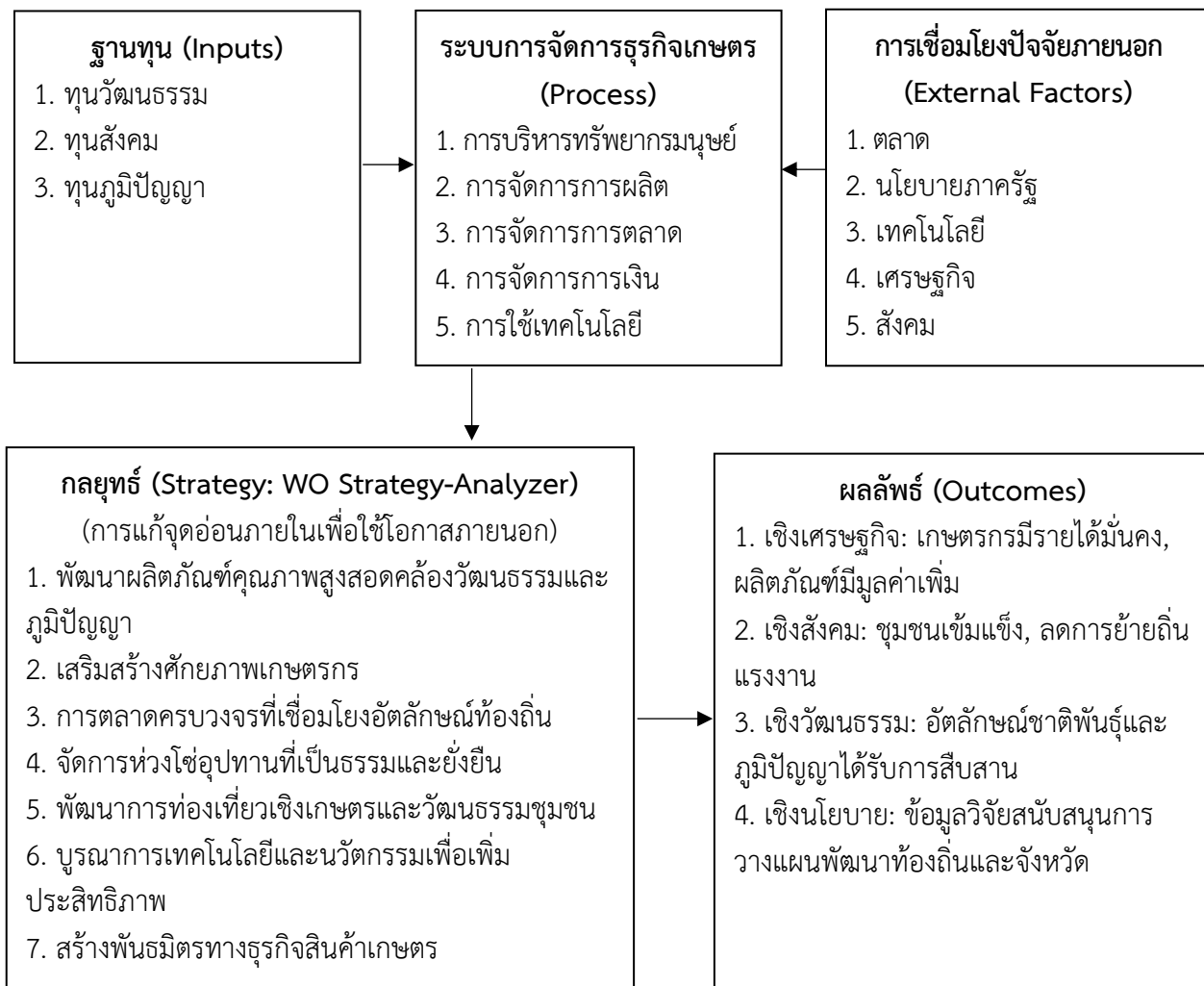
การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการธุรกิจการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชนบ้านรวมไทยพัฒนา อำเภอบรบือ จังหวัดอุดรธานี ได้มีการแก้ไข/ปรับปรุง ให้เหมาะสมกับวิสัยทัศน์ “มุ่งสู่การบริหารจัดการธุรกิจการเกษตรที่ยั่งยืนบนฐานวัฒนธรรมชุมชน เสริมสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจควบคู่กับการอนุรักษ์ภูมิปัญญาและสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนอย่างสมดุลและมั่นคง” โดยมีพันธกิจ 3 ข้อ คือ 1. พัฒนาระบบบริหารจัดการธุรกิจการเกษตรที่ยั่งยืนบนฐานวัฒนธรรมชุมชน เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจควบคู่กับการอนุรักษ์ภูมิปัญญาและสิ่งแวดล้อม 2. ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรม เพื่อสร้างรายได้เพิ่มเติมให้แก่ชุมชนและเพิ่มโอกาสในการเผยแพร่วัฒนธรรมชุมชน 3. สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เพื่อสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ สำหรับการพัฒนาลาดสู่ระดับสากล มีเป้าประสงค์ 3 ประการคือ 1. มีระบบบริหารจัดการธุรกิจการเกษตรที่ยั่งยืนบนฐานวัฒนธรรมชุมชน เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจควบคู่กับการอนุรักษ์ภูมิปัญญาและสิ่งแวดล้อม 2. มีการอนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญา ท้องถิ่น โดยบูรณาการเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ากับองค์ความรู้ดั้งเดิมของชุมชน โดยผ่านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรมชุมชน 3. มีเครือข่ายความร่วมมือธุรกิจเกษตรบนฐานวัฒนธรรมระหว่างชุมชน องค์กรภาครัฐ เอกชน และสถาบัน การศึกษา เพื่อสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และการพัฒนาลาดสู่ระดับสากล มีกลยุทธ์ จำนวน 7 กลยุทธ์ คือ 1. พัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตรคุณภาพสูงที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น 2. เสริมสร้างศักยภาพของเกษตรกร 3. การตลาดครบวงจรที่เชื่อมโยงอัตลักษณ์ท้องถิ่น 4. การจัดการห่วงโซ่อุปทานที่เป็นธรรมและยั่งยืน 5. บูรณาการเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพธุรกิจการเกษตร 6. พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรมชุมชน และ 7. พันธมิตรทางธุรกิจสินค้าเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริอมร กาวีระ (2560) ซึ่งศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการตลาดกลุ่มน้ำพริกเกษตรกรบ้านแม่ไข อำเภอบ้านดง จังหวัดตาก พบว่าการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะและรักษาคุณภาพสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับผู้บริโภคและเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าได้ ยังชี้ให้เห็นว่าการให้ความรู้และทักษะด้านการตลาดแก่เกษตรกรสามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและการบริหารจัดการธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ การตลาดที่เชื่อมโยงกับอัตลักษณ์ท้องถิ่นช่วยสร้างความแตกต่างและความน่าสนใจให้กับสินค้าเกษตร ใช้วัตถุดิบท้องถิ่นและการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมสามารถเพิ่มความพึงพอใจของผู้บริโภค และสร้างความภาคภูมิใจต่อสินค้าได้ใช้วัตถุดิบท้องถิ่น และการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมสามารถเพิ่มความพึงพอใจของผู้บริโภคและสร้างความภาคภูมิใจต่อสินค้าได้ การจัดการห่วงโซ่อุปทานที่เป็นธรรมและยั่งยืนเป็นแนวทางที่สำคัญในการพัฒนาธุรกิจการเกษตร ยังได้แนะนำให้มีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนและเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายเพื่อให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งให้ใช้เทคโนโลยีในการผลิต และการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มคุณภาพของผลิตภัณฑ์และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ส่วนการพัฒนาก่อสร้างเชิงเกษตรและวัฒนธรรมชุมชนสามารถสร้างรายได้เพิ่มเติมและส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของสวาท ไพศาลศิริทรัพย์ (2566) ในตำบลรวมไทยพัฒนา อำเภอบรบือ จังหวัดอุดรธานี พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาก่อสร้างเชิงเกษตรอินทรีย์สามารถสร้างความพึงพอใจแก่ผู้มาเยือน และส่งเสริมอัตลักษณ์ของพื้นที่ได้ อีกทั้งการสร้างพันธมิตรทางธุรกิจสามารถช่วยให้เกษตรกรเข้าถึงตลาดและ

ทรัพยากรได้มากขึ้น และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างชุมชนและภาคีภายนอกสามารถพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์และส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนได้

องค์ความรู้จากการวิจัยสู่การพัฒนา

การบริหารจัดการธุรกิจการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชน

ภาพที่ 2 โมเดลการบริหารจัดการธุรกิจการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชน

ที่มา: (แผนภาพโดยผู้วิจัย)

การบริหารจัดการธุรกิจการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชนเริ่มจาก **1. ฐานทุน (Inputs)** ประกอบด้วย 1.1 ทุนวัฒนธรรม (Cultural Capital) คือ วิถีชาติพันธุ์ การปลูกพืชเฉพาะถิ่น ความเชื่อ ประเพณี 1.2 ทุนสังคม

(Social Capital) คือ เครือญาติ ความร่วมมือ การเกื้อกูลในชุมชน 1.3 ทักษะปัญญา (Knowledge Capital) คือ ความรู้เฉพาะที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ปราชญ์ชาวบ้าน 2. **ระบบการจัดการธุรกิจเกษตร (Process)** ประกอบด้วย 1.1 การบริหารทรัพยากรมนุษย์ คือ การพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่, การเรียนรู้ร่วมกันในชุมชน 1.2 การจัดการการผลิต คือ พัฒนาเทคโนโลยีเกษตรที่เหมาะสม, เพิ่มคุณภาพผลผลิต 1.3 การจัดการการตลาด คือ สร้างแบรนด์ท้องถิ่น, ใช้ช่องทางออนไลน์, ตลาดสีเขียว 1.4 การจัดการการเงิน คือ การออมในชุมชน, สหกรณ์เกษตร, การเข้าถึงสินเชื่อ และ 1.5 การใช้เทคโนโลยี คือ ระบบข้อมูลดิจิทัล (Smart Farming), การตลาดออนไลน์ 3. **การเชื่อมโยงปัจจัยภายนอก (External Factors)** ประกอบด้วย 1.1 ตลาด คือ ความต้องการสินค้าเกษตรปลอดภัย 1.2 นโยบายรัฐ คือ สนับสนุนเกษตรยั่งยืนและ BCG Economy 1.3 เทคโนโลยี คือ เครื่องมือเกษตร/ดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ 1.4 เศรษฐกิจและสังคม คือ แนวโน้มท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรม 4. **ผลลัพธ์ (Outcomes)** กลยุทธ์ (Strategy) ที่อยู่ในกลยุทธ์ WO Strategy (Analyzer) แก่จุดอ่อนภายในเพื่อใช้โอกาสภายนอก ประกอบด้วย 1.1 พัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตรคุณภาพสูงที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น 1.2 เสริมสร้างศักยภาพของเกษตรกร 1.3 การตลาดครบวงจรที่เชื่อมโยงอัตลักษณ์ท้องถิ่น 1.4 การจัดการห่วงโซ่อุปทานที่เป็นธรรมและยั่งยืน 1.5 พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรมชุมชน 1.6 บูรณาการเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพธุรกิจการเกษตร 1.7 พันธมิตรทางธุรกิจสินค้าเกษตร 5. **Transfer (ผลกระทบ)** ประกอบด้วย 1.1 เชิงเศรษฐกิจ คือ เกษตรกรมีรายได้มั่นคง, ผลิตภัณฑ์มีมูลค่าเพิ่ม 1.2 เชิงสังคม คือ ชุมชนเข้มแข็ง, ลดการย้ายถิ่นแรงงาน 1.3 เชิงวัฒนธรรม คือ อัตลักษณ์ชาติพันธุ์ได้รับการสืบสาน 1.4 เชิงนโยบาย คือ ข้อมูลวิจัยถูกใช้สนับสนุนแผนพัฒนาจังหวัดและท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ข้อเสนอแนะสำหรับเกษตรกร และผู้ทำธุรกิจการเกษตรสามารถเลือกใช้กลยุทธ์ที่เหมาะสม หรือจำเป็นเพื่อให้สามารถดำเนินงานของธุรกิจได้ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ได้แก่ กลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตรคุณภาพสูงที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น กลยุทธ์การเสริมสร้างศักยภาพของเกษตรกร กลยุทธ์การตลาดครบวงจรที่เชื่อมโยงอัตลักษณ์ท้องถิ่น กลยุทธ์การจัดการห่วงโซ่อุปทานที่เป็นธรรมและยั่งยืน กลยุทธ์การบูรณาการเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพธุรกิจการเกษตร กลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรมชุมชนและกลยุทธ์การสร้างพันธมิตรทางธุรกิจสินค้าเกษตร และจัดเตรียมบุคลากรที่มำดำเนินกิจกรรมเพื่อปฏิบัติงานที่เหมาะสมกับธุรกิจของตนเอง เพื่อให้การดำเนินธุรกิจได้ปฏิบัติอย่างครบกระบวนการบริหารธุรกิจ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนช่วยสนับสนุนเกษตรกร และผู้ทำธุรกิจการเกษตรสามารถพัฒนาฝึกอบรมเกี่ยวกับการบริหารจัดการธุรกิจการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชนในการดำเนินธุรกิจซึ่งประกอบด้วย กระบวนการบริหารจัดการธุรกิจ การบริหารการผลิต การบริหารการตลาด การบริหารด้านบัญชีและการเงิน และการใช้เทคโนโลยีรวมทั้งการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรในการดำเนินธุรกิจการเกษตร

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในอนาคตควรศึกษาเรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพของการใช้กลยุทธ์การบริหารจัดการธุรกิจการเกษตรบนฐานวัฒนธรรมชุมชนตำบลรวมไทยพัฒนา อำเภอบพพระ จังหวัดตาก เพื่อให้เกิดการต่อยอดของการพัฒนาเรื่องนี้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2567). พระราชกฤษฎีกาจัดด้านเกษตรและสหกรณ์ ร.๙. <https://www.moac.go.th/king-thaiagri>
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2547). ความเป็นมาและสาระสำคัญของแนวคิดวัฒนธรรมชุมชน. สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- ศิริอมร กาวิระ. (2560). แนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการตลาดกลุ่มน้ำพริกเกษตรกรบ้านแม่ไข อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น. 11(1), 244-255.
- สมคิด ทักษิณวิสุทธิ์. (2553). แนวคิดเกี่ยวกับธุรกิจการเกษตร. ใน เอกสารการสอนชุดวิชา ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับธุรกิจการเกษตร หน่วยที่ 1 ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 (พิมพ์ครั้งที่ 7). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สมชาย ภาควาสนวิวัฒน์. (2564). การบริหารเชิงกลยุทธ์ (พิมพ์ครั้งที่ 21). อมรินทร์พริ้นท์ติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง.
- สวาท ไพศาลศิริทรัพย์. (2566). การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมโดยภาคีเครือข่ายชุมชนตำบลรวมไทยพัฒนา อำเภอบพพระ จังหวัดตาก. วารสารวิชาการนอร์ทเทิร์น. 10(3), 47-60.
- สำนักงานเกษตรอำเภอบพพระ. (2567). ข้อมูลการเกษตร. สำนักงานฯ.
- สำนักงานจังหวัดตาก กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด. (2567). แผนพัฒนาจังหวัดตาก พ.ศ. 2566-2570. สำนักงานฯ.
- สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดตาก. (2567). การประชุมจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน ตำบลรวมไทยพัฒนา อำเภอบพพระ จังหวัดตาก. สำนักงานฯ.
- อเนก นาคนบุตร. (2545). ทูทางสังคมและประชาสังคมในเมืองไทย. 21 เซ็นจูรี.
- อำนาจ พิรุณสาร. (2546). มานุษยวิทยาภาควัฒนธรรม. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Cochran, W.G. (1977). Sampling techniques (3rd ed). John Wiley & Sons.